

20 РОКІВ НА ЗАХИСТІ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ

Цього року Всеукраїнська екологічна ліга відзначає 20-річчя своєї природоохоронної діяльності. За цей час було започатковано десятки кампаній, проведено сотні заходів і залучено тисячі громадян до справи захисту довкілля та збереження унікальної природної спадщини нашої країни.

Делегати ІХ з'їзду Всеукраїнської екологічної ліги

Наразі осередки Ліги представлено в усіх областях України, загальна кількість членів організації становить понад 17,5 тис. осіб. Потужна робота обласних осередків ВЕЛ забезпечує реагування на гострі регіональні екологічні проблеми

та їхнє швидке розв'язання. Гарантією конструктивної та продуктивної роботи є співпраця з органами місцевої влади, громадськістю, науковцями та представниками екологічно спрямованого бізнесу.

Сьогодні ми поговоримо з головою Всеукраїнської екологічної ліги Тетяною Тимочко про результати 20-річної праці однієї з найбільших природоохоронних громадських організацій.

Тетяно Валентинівно, що для Вас особисто значить робота у Лізі?

Насамперед, це можливість практично сприяти збереженню екосистем та природних територій від руйнівного антропогенного впливу, впливати на прийняття важливих управлінських рішень, змінювати світогляд громадян у напрямі екологічно свідомого мислення.

Щодня до нас звертаються громадяни з усіх регіонів України та просять допомоги у розв'язанні тієї чи іншої екологічної проблеми. Через різні обставини ми не завжди можемо змінити ситуацію на краще, але коли це вдається, то для мене позитивний результат є найбільшою нагородою. Багато людей не знають про нашу щоденну копітку працю і бачать вже кінцевий результат – очищену річку, збережений ліс або врятовану від зазіхань бізнесменів заповідну ділянку. Кожен член Ліги знає, заради чого він це робить, і разом ми збережемо нашу прекрасну країну для майбутніх поколінь.

***Чи змінювалися з часом пріоритетні напрями діяльності
Всеукраїнської екологічної ліги і якими вони є зараз?***

Діяльність Ліги завжди була спрямована на розширення участі громадськості у формуванні та реалізації державної екологічної політики, організацію громадського екологічного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства, припинення діяльності, яка загрожує екологічній безпеці, природному середовищу та

здоров'ю громадян України.

З моменту створення організації ми приділяли велику увагу питанням поводження з відходами, забрудненню атмосферного повітря, ґрунтів та водних ресурсів. Важливим напрямом є екологічна освіта, оскільки без розуміння відповідальності кожного громадянина за стан довкілля марно сподіватися на поліпшення екологічної ситуації.

Останніми роками ми успішно розробляємо та лобіюємо законопроекти, аналізуємо стратегічні документи, сприяємо реформуванню природоохоронної галузі.

***Маючи 20-річний досвід роботи у природоохоронній сфері, скажіть,
чи може громадськість впливати на державну екологічну політику?***

Не тільки може, а й активно впливає. За участю ВЕЛ були сформовані Стратегія національної екологічної політики на період до 2020 року та Національний план дій з охорони навколишнього середовища на 2016-2020 рр. Роль нашої організації у розробленні стратегічних документів у сфері охорони довкілля є надзвичайною, і ми пишаємося тим, що ВЕЛ була ініціатором та розробником таких важливих нормативно-правових актів.

Неодноразово Всеукраїнська екологічна ліга судилась з різними бізнес-структурами, органами місцевого самоврядування, навіть з Кабінетом Міністрів України. Ми отримали перемогу в суді у справі щодо скасування Кабміном постанови «Про затвердження

Порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетично модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг».

Коли в Україні спалахнули суперечки та почалися сутички з приводу розроблення покладів сланцевого газу, нам вдалося створити національну платформу боротьби з видобуванням нетрадиційного газу, залучивши багато інших громадських природоохоронних організацій.

У 2000 році Полтавська обласна організація ВЕЛ провела масштабну роботу, щоб запобігти створенню полігону твердих побутових відходів у селі Стасі Диканського району.

ВЕЛ ініціювала розроблення законів України «Про заборону ввезення і реалізації на території України мийних засобів на основі фосфатів» та «Про обмеження виробництва, використання, ввезення та розповсюдження в Україні полімерних пакетів».

У 2016 році Всеукраїнська екологічна ліга взяла участь у масштабній роботі з підготовки Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року. Її прийняття дасть можливість впровадити принципи збалансованого розвитку в усі сфери економічної діяльності людини, що сприятиме підвищенню рівня життя, забезпеченню освіти для всіх, невиснажливому використанню природних ресурсів та збереженню довкілля.

На сьогоднішній день ВЕЛ є найбільшою та найвпливовішою природоохоронною громадською організацією. В чому секрет успіху?

Всеукраїнська екологічна ліга була створена у 1997 році за сприяння Народно-демократичної партії України. На той час було багато інших

громадських природоохоронних організацій, які поступово занепадали. Основним їх недоліком була відсутність наукового обґрунтування у розв'язанні екологічних проблем. Команда нашої організації сформувалася з провідних учених, громадських діячів, депутатів від Верховної до селищної Рад, представників органів місцевого самоврядування, освітян. Ми створили унікальне поєднання громадської ініціативи та науки, що є основною відмінністю ВЕЛ. Але, на жаль, українські чиновники незначною мірою враховують екологічну складову. Бізнес став головним важелем у прийнятті управлінських рішень, а його інтереси пов'язані насамперед з вичерпанням природних ресурсів, неконтрольованим забрудненням біосфери, видобуванням корисних копалин, забудовою територій, утворенням небезпечних відходів. Але ж тільки влада здатна і зобов'язана забезпечити такі шляхи, методи й засоби розвитку освіти, культури та економіки, які б запобігали і не допускали погіршення екологічного стану в країні.

Ми пройшли тяжкий та тернистий шлях налагодження взаємовідносин з владними структурами. Розробляли механізми взаємодії громадської організації і влади на національному та регіональному рівнях. Протягом тривалого часу ми звертались до органів законодавчої та виконавчої влади з пропозиціями щодо участі громадськості в процесі підготовки та обговорення законодавчих актів з питань охорони навколишнього середовища. Основними нашими завданнями, які ми з успіхом втілюємо у життя, є запобігання деградації ґрунтів, забрудненню атмосфери, гідросфери, протиприродному осушенню боліт чи зрошенню степів, збідненню біорізноманіття. Поліпшення екологічної ситуації в державі є домінуючим напрямом в роботі Всеукраїнської екологічної ліги.

Які механізми залучення громадськості до прийняття рішень у сфері захисту довкілля Ви бачите?

Потрібно вдосконалювати вже діючі та створювати нові процедури й механізми, що забезпечують реальну участь громадських екологічних організацій у розробленні стратегій, програм екологічного розвитку. На національному та регіональному рівнях мають функціонувати координаційні структури громадських організацій природоохоронного спрямування. Наприклад, створення Громадської ради при Мінприроди України дало змогу розширити участь громадськості у процесах прийняття екологічно важливих рішень.

Необхідні принципові зміни у бюджетній частині екологічної політики держави. На нашу думку, для запобігання корупції, підвищення ефективності природоохоронних витрат, зміцнення громадянського суспільства владні структури повинні активно залучати екологічні неурядові організації України до формування природоохоронних бюджетів на національному та місцевому рівнях, до публічного обговорення змісту цих бюджетів, природоохоронних

програм і проектів, а також до участі у виконанні природоохоронних заходів.

Громадські екологічні організації мають бути включені в національні механізми або процедури реалізації екологічної політики. Державні установи зобов'язані брати до уваги пропозиції та висновки громадськості щодо контролю за станом довкілля та оцінки реалізації екологічної політики в Україні.

Якою є основна проблема взаємовідносин громадських організацій та органів влади?

Суперечності між мотиваціями поведінки службовців органів влади (вони на службі заробляють гроші особисто для себе) та ініціативної громадськості, яка безоплатно здійснює місію екологічного захисту населення, свідчать про те, що співпраця між ними має віртуальний характер.

Громадські організації не є прохачами, а мають виступати як контролююча сила, виконувати функції нагляду за виконанням органами влади їхніх конституційних зобов'язань перед суспільством. Важливим інструментом для цього є Оргуська Конвенція, яку Україна ратифікувала в 1999 році. Більшість депутатів тоді не були ознайомлені з текстом Конвенції і не уявляли, який важливий документ вони ухвалюють. Оргуська Конвенція є

міжнародним законодавчим актом, положення якого мають бути враховані в інших нормативних документах України. На жаль, так не сталося в повному обсязі, але громадські природоохоронні організації користуються Конвенцією

як основним документом для забезпечення права на доступ до екологічної інформації, на участь у прийнятті важливих рішень та на доступ до правосуддя.

Скажіть, якими є плани Ліги на майбутнє?

Ми здійснюємо і плануємо здійснювати підготовку на постійній основі оціночних документів у галузі екологічної

та інших секторальних політик на національному та регіональному рівнях, розробляти альтернативні проекти стратегічних документів з різних питань, запроваджувати нову модель взаємовідносин з центральними та місцевими органами державної влади, політичними партіями, бізнесом, проводити масові національні кампанії для формування й висловлювання думки широких верств населення, посилити громадський контроль за реалізацією екологічної політики.

Всеукраїнська екологічна ліга дякує усім, хто протягом 20 років підтримував нашу організацію, сприяв її розвитку та робив внесок у справу захисту довкілля. Ми цінуємо наших активістів, які у свій вільний час намагаються зберегти заповідні ділянки, ліси, степи, річки й гори мальовничої України для нас і майбутніх поколінь. Протягом 20 років нам допомагали науковці, державні діячі, представники бізнесу та просто небайдужі громадяни. Не має значення, чи Ви наші давні друзі, або тільки приєдналися до нас, ми вдячні Вам за Вашу роботу.

Успіхів та наснаги всім у шляхетній справі збереження довкілля!

Інтерв'ю записала М. Галімова